

- al vanaf 1980 bezig voor een beter milieu -

Aan: Afdeling bestuursrechtspraak
van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk : SvD2402
Uw kenmerk : 202307369/1/R2
Trefwoord : Omgevingsvergunningen Fase 1 en Fase 2
Onderwerp : Incidenteel Hoger beroep Hoekstraat 14 Rijkevoort

Mill: 31 januari 2024

Geacht College,

Op 17 oktober 2023 heeft de Rechtbank Oost-Brabant ons beroep tegen de besluiten van het College van Burgemeester en Wethouders van de toenmalige gemeente Boxmeer gegrond verklaard (zaaknummer : SHE 20/2407 en SHE 21/957). Tegen deze uitspraak hebben Landbouwexploitatiebedrijf Cornelissen B.V., Peeters-van Rengs en Burgemeester en Wethouders van de gemeente Land van Cuijk hoger beroep ingesteld. U geeft ons de mogelijkheid om incidenteel hoger beroep in te stellen, wat wij bij deze doen.

Wij houden vast aan de beroepsgronden die wij in eerste aanleg tegen de omgevingsvergunning fase 1 hebben aangevoerd. Wij hebben onze beroepsgronden uiteengezet in ons beroepschrift van 31 augustus 2020 en de aanvullingen van 25 januari 2021 en 1 februari 2023. De Rechtbank heeft die beroepsgronden in rechtsoverweging 5.7 van de bestreden uitspraak onbesproken gelaten. Nu het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Land van Cuijk (hierna te noemen "het College") en Landbouwexploitatiebedrijf Cornelissen B.V. (hierna te noemen "Cornelissen") hoger beroep hebben ingesteld tegen de bestreden uitspraak, bestaat de kans dat de niet besproken beroepsgronden alsnog door uw Afdeling worden beoordeeld. Wij verzoeken u dan ook onze niet eerder beoordeelde beroepsgronden daarin mee te nemen.

Verder wensen wij middels dit incidentele hoger beroep de volgende beroepsgronden aan te vullen:

- beroepsgrond 1: toename van de ammoniakdepositie;
- beroepsgrond 5: verminderde werking combiwater;
- omgevingsvergunning 15 juli 2008 niet in werking;
- beroepsgrond 12: Beste Beschikbare Technieken (BBT).

Deze brief graag digitaal, onder vermelding van ons kenmerk, beantwoorden.

secretariaat:
Beerseweg 10
5451 NS Mill
www.mlv.nl

secretaris : Jan Reijnen
telefoon : 0485-451071
rek.nummer : NL85TRIO0197910130
e-mail : secretariaat@mlvc.nl

Aanvulling beroepsgrond 1: Toename van de ammoniakdepositie

In ons beroep van 31 augustus 2020 hebben wij aangegeven:

De nieuw vergunde uitstoot van 7.300,8 kg ammoniak heeft zonder meer negatieve gevolgen voor de stikstofdepositie op de toch al door stikstof overbelaste natuurgebieden.

In onze aanvullende beroepen van 25 januari 2021 en 1 februari 2023 hebben wij dat onder beroepsgrond 1 verder onderbouwd.

Samengevat hebben wij gesteld: er is een toename vergund in de bestreden vergunning van 5.412,3 kg NH₃/j. Die extra ammoniakemissie heeft een belangrijke stikstofdepositie tot gevolg op het dichtstbijzijnde Natura-2000 gebied in de gemeente Land van Cuijk: de Oeffelter Meent. De extra stikstofemissie ten gevolge van de bestreden vergunning draagt bij aan een verdere aantasting van de habitattypes met de Kritische depositie waarden (KDW):
H6120-Stroomdalgraslanden: KDW: 1.286 Mol N/ha/j

H6510A-Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) KDW: 1.429 Mol N/ha/j

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen onder artikel 1.12a:

1 Het percentage van het areaal van de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden waarop de depositie van stikstof niet groter is dan de hoeveelheid in mol per hectare per jaar waarboven verslechtering van de kwaliteit van die habitats niet op voorhand is uit te sluiten, bedraagt:

a. in 2025: ten minste 40%;

b. in 2030: ten minste 50%;

c. in 2035: ten minste 74%.

2 De in het eerste lid bedoelde omgevingswaarden zijn resultaatsverplichtingen.

Wij vinden de resultaatsverplichting van 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035 van de voor stikstof gevoelige habitats onder een aanvaardbaar stikstofniveau een te laag percentage. Dit dient conform de Habitatrichtlijn 92/43/EEG artikel 6.2 zo spoedig mogelijk 100% te zijn. Zolang dit geen 100% is, kan niet worden gegarandeerd dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van de habitatrichtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.

Zolang niet 100% van het areaal onder de KDW zit kan er niet worden gegarandeerd dat de kwaliteit van de beschermde habitatstypen in de Oeffelter Meent niet verslechtert door het verlenen van extra stikstofdepositie op de Oeffelter Meent ten gevolge van de verleende extra stikstofemissie van 5.412,3 kg NH₃/j.

Op 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden, met als basis artikel 1.12a van de Wnb. In haar brief van 19 december 2022 (**productie 1**) geeft Minister C. Van der Wal-Zeggelink aan dat de Wsn haar verplicht tot het vaststellen van een programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (programma SN).

Onder hoofdstuk 7 van het programma SN staan de Natuurdoelanalyses omschreven, die voor elk Natura 2000-gebied gemaakt moeten gaan worden:

Een Natuurdoelanalyse heeft tot doel om te beoordelen of de in dit programma opgenomen maatregelen in samenhang met andere maatregelen leiden tot het realiseren van (de condities voor) instandhoudingsdoelen voor stikstofgevoelige habitattypen en soorten voor het betreffende Natura 2000-gebied. En of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Verder staat onder hoofdstuk 7, punt 2, stap 4: kwaliteitsborging:

Vanwege het belang van de natuurdoelanalyses voor dit programma, moeten deze analyses aan hoge kwaliteitsstandaarden voldoen. Daarom worden de natuurdoelanalyses voorzien van een onafhankelijke, wetenschappelijke ecologische toetsing door de Ecologische Autoriteit. Hiermee wordt zo goed als mogelijk verzekerd dat de natuurdoelanalyses voldoen aan de meest recente en aanvaarde wetenschappelijke inzichten.

De Natuurdoelanalyse (Nda) die is gemaakt voor de Oeffelter Meent, geeft een slechte toestand van de kwaliteit van de beschermde habitatstypen weer. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant bevestigen de slechte staat van de natuur op basis van de gemaakte Nda's in Noord-Brabant, en hebben de natuurvergunningverlening per 1 maart 2023 opgeschort (**productie 2**).

In dit nieuwsbericht schrijven Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant ook: "De provincie was al vroeg actief om de problemen aan te pakken met onder andere de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof en de Gebiedsgerichte Aanpak. De Natuurdoelanalyses bevestigen die noodzaak. **Helaas blijkt dat dit beleid nog niet voldoende is**".

De Nda's voor de Natura 2000-gebieden in Noord-Brabant staan onder het aangehaalde artikel van 1 maart 2023. Uit de Natuurdoelanalyses blijkt, zoals ook door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant wordt bevestigd, dat **de natuur in de Brabantse Natura 2000-gebieden verslechtert**.

Ten aanzien van de Oeffelter Meent staat de slechte staat van de voor stikstof gevoelige habitattypen omschreven in de *Natuurdoelanalyse, 141 Oeffelter Meent, Provincie Noord-Brabant van 28 februari 2023*.

In de tabellen op pag. 76, 77 en 78 (**productie 3**) staat:

6.2 conclusie van de Natuurdoel analyse

H6120 Stroomdalgraslanden: Nog niet gehaald, maar wel verwacht op de langere termijn **met aanvullende, effectieve bron- en/of herstelmaatregelen**.

H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver): Conclusie is Nee, tenzij B. Dit betekent: er is een verslechtering geconstateerd en B: **aanvullende maatregelen tegen verslechtering urgent**.

Ook op basis van de conclusies uit deze Nda van de Oeffelter Meent van de provincie Noord-Brabant blijkt dat er zeker een aanleiding is om de bestreden vergunning te vernietigen. Het is maar zeer de vraag of de in de Wnb onder artikel 1.12a opgenomen resultaatverplichtingen zullen worden gehaald, laat staan dat binnen afzienbare tijd 100% van dit gebied gevrijwaard is van een te hoge stikstofdepositie, zoals omschreven in Wnb artikel 1.12a onder 1.

Door de in ons beroep en aanvullende beroepschriften aangetoonde toename van de stikstofdepositie, draagt het bestreden besluit bij aan een verdere aantasting van deze habitattypes. Het is evident dat daardoor niet uitgesloten kan worden dat het project significante effecten veroorzaakt.

Wij verwijzen naar de uitspraken van uw Afdeling ECLI:NL:RVS:2015:3072 onder rechts-overweging 6.1 en ECLI:NL:RVS:2011:BP7155 onder rechtsoverweging 2.6.3. Verder verwijzen we ook naar punt 24 en 41 van het arrest van het Europese Hof van 15 oktober 2009 ECLI:EU:C:2009:630.

De conclusie uit deze drie uitspraken: een harde, absolute grens met betrekking tot de drempelwaarden uit het Besluit MER wordt juridisch gezien niet aanvaard. Het College heeft ten onrechte niet meegewogen dat het aannemelijk is dat de wijziging ten opzichte van de reeds vergunde situatie leidt tot een toename van de milieugevolgen vanwege de inrichting.

Ook op basis van de toename van de stikstofdepositie op de Oeffelter Meent is het terecht dat in de bestreden uitspraak een MER-plicht is opgelegd voor stal 3 op Hoekstraat 14 en is het terecht dat de beide vergunningen fase 1 en fase 2 voor Hoekstraat 14 zijn vernietigd.

Aanvulling beroepsgrond 5: Verminderde werking combiwasser

In ons aanvullend beroep van 25 januari 2021 en 1 februari 2023 onder punt 5 hebben wij uitvoerig aangegeven waarom we vinden dat er een MER-plicht is op basis van een verminderde werking van combiluchtwassers.

Ook onder punt 6, C. MER-plicht voor ALLE vleesvarkens in stal 3 in verband met Wijziging stal 3 (Besluit milieueffectrapportage, Onderdeel A, punt 2, onder Wijziging) hebben wij deze verminderde werking van combiluchtwassers aangegeven.

Onze conclusie is dat het omwisselen van een bedrijfszekere, enkelvoudige luchtwasser voor een niet bedrijfszekere combiluchtwasser op stal 3 een dermate grote wijziging is, dat de eerder vergunde 2.160 vleesvarkens meegeteld moeten worden voor de MER-plicht. De ammoniakemissie stijgt minimaal met een factor 3 en mogelijk nog hoger voor deze eerder vergunde 2.160 vleesvarkens. De gevolgen van deze emissiestijging moeten door middel van een MER-rapport nader worden onderzocht.

Het College spreekt in zijn hoger beroep ook zijn twijfels uit over de werking van de combiluchtwasser door te stellen:

“hoogstwaarschijnlijk blijft de luchtwasser ook bij een MER gehandhaafd”.

Ook in de bestreden uitspraak staat onder rechtsoverweging 5.5:

Stal 3 is uitgerust met een andere (biologische combi)luchtwasser dan de (chemische) wasser die is vergund met een lager rendement.

Er is sprake van het direct groter bouwen van een stal voor meer dieren, met een combiluchtwasser met een veel lager, onzeker rendement, wat maakt dat ook hierom het terecht is dat in de bestreden uitspraak alsnog een MER-plicht is opgelegd voor geheel stal 3.

In de bestreden vergunning is voor stal 3 een combiluchtwasser vergund type BWL 2009.12 (D 3.2.15.4). Luchtwassers dienen te zorgen voor minder geur- en ammoniakemissie. Over de kwaliteit, dus de werking, van de combiluchtwasser is al sinds de invoering grote twijfel. Het is maar de vraag of de in de wettelijke regelgeving (Rgv en Rav) opgenomen geur- en ammoniakemissiefactoren wel worden gehaald.

In haar brief van 23 april 2019 (**productie 4**) geeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw S. van Veldhoven - Van der Meer, de problemen weer met de kwaliteit van deze wassers, en worden de geurreductiepercentages van combiluchtwassers in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) aangepast. Deze aanpassing is onder andere onderbouwd door het rapport van de commissie Biesheuvel en door een onderzoek in 2018 van Wageningen University & Research (WUR) naar de wijze waarop het rendement van combiluchtwassers is te verbeteren.

De commissie Biesheuvel geeft de twijfel over het rendement van de combiluchtwassers aan in het rapport van april 2019 **GEUR BEKENNEN: Combi-luchtwassers, varkenshouderijen en geurhinder (productie 5)**. Op pagina 27 en 28 staat onder punt 3.6 Rijksoverheid:

“Met beleidsmedewerkers van de rijksoverheid, van verschillende ministeries, spreekt de Commissie vooral over de totstandkoming van de Wet en Regeling geurhinder en veehouderij en over het vaststellen en aanpassen van geuremissiefactoren. (...)

Over de vaststelling van de geuremissiefactoren in de Regeling geurhinder en veehouderij vertelt een beleidsambtenaar: ‘het probleem van de luchtwassers. Het woord ‘probleem’ durf ik wel in de mond te nemen. Want het is inderdaad zo dat er factoren waren vastgesteld en die hebben we moeten herzien. Dat is dus ook gebeurd. Het probleem zit niet in de structuur, de systematiek en zelfs niet in de normen van wetgeving. Dit zijn technische dingen, dit zijn geuremissiefactoren. Een wetenschappelijke vaststelling wat een bepaalde techniek doet.’ Beleidsmedewerkers benadrukken dus hoe moeilijk het is om geur te meten. ‘Het geurmeetverhaal is een heel moeilijke. Er zijn heel veel factoren die maken dat het heel moeilijk is om aan te geven wat geur is. Wat is geuroverlast en hoe meet je dat precies?’

‘Als er een chemische methode zou zijn geweest om geur te kunnen monitoren, (...), zou deze fout niet gemaakt zijn. Maar het is een exercitie omdat de techniek niet verder was dan dat we het op deze manier konden doen.’

En verder op pag. 28:

“Bij de voorbereiding van de Wet en Regeling keken ambtenaren naar Nederlands en Duits onderzoek voor de vaststelling van de geuremissiefactoren.

‘Op een gegeven moment hebben wij besloten Duitse onderzoeksgegevens te accepteren als beste gegevens van dat moment. Er werd immers politiek op ingezet om die combiwassers zo snel mogelijk op de lijst te krijgen. En zoals ik het ervaar, is het gaandeweg steeds duidelijker geworden dat er toch wel wat op aan te merken zou kunnen zijn. Met het laatste onderzoek van de WUR is vast komen te staan dat de prestaties van de gemiddelde luchtwasser niet zo goed waren.’

Bij de aanvankelijke vaststelling van de geuremissiefactoren was naast het Duitse onderzoek ook Nederlands onderzoek beschikbaar. Er is destijds dus voor gekozen om alleen de resultaten van het Duitse onderzoek te gebruiken. Dit jaar zijn de geuremissiefactoren aangepast op basis van nieuw onderzoek van de WUR. Een beleidsambtenaar zegt daarover: ‘Waarom we na het laatste onderzoek wel iets kunnen zeggen, dat is omdat we nu een representatief beeld hebben van de werkelijke prestatie van de luchtwassers. Voor die tijd was het: ‘hij zegt, zij zegt’. Nu hebben we met het laatste onderzoek echt aantoonbaar een goed beeld gekregen van wat die luchtwassers in de praktijk doen. Dat is wat mij betreft het grote verschil.’

“Het is jaren lang zo geweest dat er klachten waren vanuit de omgeving. Klachten dat de geuremissie wél hoog was. Maar toen kon de overheid zeggen: ‘nee kijk, op papier staat dat het wel klopt’. Nu blijkt dus dat je een papieren werkelijkheid hebt en dat je een realistische werkelijkheid hebt. De realistische werkelijkheid is onderzocht door de WUR. Met als resultaat dat laatste rapport. En dat toont aan dat de mensen die jarenlang hebben geklaagd, eigenlijk wel gelijk hadden.’”

Beleidsambtenaren geven dus aan dat de eerder aangenomen geurrendementen van de combiluchtwassers zijn gebaseerd op ‘hij zegt, zij zegt’ en dat door de politiek destijds is ingezet om die combiluchtwassers zo snel mogelijk op de lijst te krijgen. Wat voor geur geldt, is ook van toepassing op de ammoniakverwijdering. In vervolg onderzoeken komt naar voren dat de prestaties ook met betrekking tot de ammoniakverwijdering lager zijn dan verwacht.

Op 30 november 2021 is er een vervolgbrief gekomen van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de heer S.P.R.A. van Weyenberg, over “Onderzoek naar rendement combiluchtwassers” (**productie 6**). Deze vervolgbrief komt naar aanleiding van vervolgonderzoek door de WUR “Onderzoek naar verbeterpunten voor combiluchtwassers in de praktijk” van november 2021 (Rapport 1337). In de brief van 30 november 2021 geeft de Staatssecretaris aan onder **Resultaat onderzoek**:

De onderzoekers gaan er daarbij van uit dat de geurverwijdering samenhangt met de ammoniakverwijdering en dat maatregelen die goed zijn voor de ammoniakverwijdering ook gunstig uitwerken op de geurverwijdering.

Verder staat er onder **Beleidsreactie op aanbevelingen onderzoek**:

De onderzoekers noemen in hun rapport een aantal mogelijkheden om ervoor te zorgen dat een combiluchtwasser in de praktijk zo goed mogelijk werkt. Ik zal nu verder ingaan op deze aanbevelingen.

In de brief van de Staatssecretaris worden vier vrijblijvende aanbevelingen gedaan die ook voor een betere ammoniakverwijdering moeten zorgen. De staatssecretaris concludeert dat het onderzoek laat zien dat hoge ammoniakrendementen haalbaar zijn, mits de vrijblijvende aanbevelingen, waar ook nog verder onderzoek naar moet worden gedaan, worden opgevolgd.

De vergunde combiluchtwasser in de bestreden vergunning is van het type BWL 2009.12. Dit is hetzelfde type dat door de WUR in het onderzoek van november 2021 is onderzocht. Voor dit type wasser is in bijlage 1 bij de Rav een ammoniakreductie van 85% opgenomen.

Er kan echter niet worden uitgegaan van deze 85% ammoniakreductie. Op de eerste plaats niet op basis van de uitlatingen door beleidsambtenaren in het rapport Geur Bekennen van de commissie Biesheuvel, op de tweede plaats niet door de onderzoeken van de WUR van 2018 en 2021 en op de derde plaats niet op basis van de brief van de staatssecretaris van I&W van 30 november 2021.

Verder heeft ook Rechtbank Gelderland inmiddels haar twijfels uitgesproken over het ammoniakverwijderingsrendement van de combiluchtwasser met type BWL 2009.12, zie ECLI:NL:RBGEL:2023:619 rechtsoverweging 6.4. Rechtbank Gelderland is van oordeel dat het bevoegd gezag gelet op de uitkomsten van de WUR onderzoeken, niet zonder meer de Rav-emissiefactor had mogen toepassen. Uit de rapporten volgt dat niet met zekerheid kan worden gesteld dat de ammoniakreductie van de luchtwasser BWL 2009.12 gehaald kan worden.

En zoals uw Afdeling in uitspraak ECLI:NL:RVS:2022:2557 van 7 september 2022 met betrekking tot emissiearme stalsystemen in de melkveehouderij heeft overwogen, moet de emissie uit stallen in een voortoets of passende beoordeling met de vereiste zekerheid in kaart worden gebracht. Alleen als de Rav-emissiefactor die vereiste zekerheid biedt, kan het bevoegde gezag bij vergunningen voor het bepalen van de omvang van de emissie van emissiearme stalsystemen de emissiefactor uit de Rav toepassen.

Ook omdat betwijfeld kan worden of de op stal 3 vergunde combiluchtwasser de Rav-emissiefactor wel haalt, en er dus mogelijk meer ammoniakemissie optreedt uit de in de bestreden vergunning vergunde combiluchtwasser op stal 3 dan in de bestreden vergunning is verondersteld, is het terecht dat in de bestreden uitspraak een MER-plicht is opgelegd voor stal 3 en de beide vergunningen voor Hoekstraat 14 zijn vernietigd.

Ook uw Afdeling heeft dit overwogen, wat blijkt uit uitspraak ECLI:NL:RVS:2015:3072 van uw Afdeling onder rechtsoverweging 6.

Gelet hierop is aannemelijk dat de wijziging ten opzichte van de reeds vergunde situatie leidt tot een afname van de milieugevolgen vanwege de inrichting,

De wijziging in de bestreden vergunning ten opzichte van de eerder vergunde situatie leidt tot een toename van milieugevolgen vanwege de inrichting, en ook daarom is er terecht een MER-plicht voor alle 3.960 vergunde vleesvarkens in stal 3 opgelegd.

Dat er sprake is van een grote toename aan ammoniakemissie en een toename van milieugevolgen vanwege de bestreden vergunning hebben wij aangetoond in ons beroep, in de twee aanvullende beroepschriften en met de aanvullingen in dit incidentele hoger beroep. Die grote toename van milieugevolgen is zo mogelijk nog groter door het vergunnen van een combiluchtwasser met een onzeker rendement.

Omgevingsvergunning 15 juli 2008 niet in werking

Wij hebben in ons aanvullend beroep van 1 februari 2023 (m.b.t. de fase 1 vergunning) op pagina 8 en volgende gesteld dat de veranderingsvergunning van 15 juli 2008 niet in werking is getreden. Dit omdat de wachtruimte achter de stallen 2 en 3 in de bouwvergunning is vergund met putten, terwijl de milieuvergunning van 2008 ziet op een wachtruimte zonder putten. Er is ruim 395 m³ mestputten gebouwd op basis van een bouwvergunning van 13 juli 2010.

Als aanvulling hierop blijkt dat, zoals de Rechtbank in de bestreden vergunning onder rechts-overweging 9 heeft overwogen, de twee extra afdelingen in stal 3 direct rechtmatig zijn gebouwd. Zowel het College als Cornelissen hebben deze overweging van de Rechtbank niet weersproken, dus kan worden gesteld dat stal 3 direct met 14 afdelingen voor vleesvarkens is gebouwd, in plaats van met 12 afdelingen voor vleesvarkens zoals was vergund in de milieuvergunning van 2008. Dit betekent dat de milieuvergunning van 2008 ook om die reden niet in werking is getreden. Stal 3 is een bouwwerk dat in strijd met artikel 2.1 van de Wabo wordt gebruikt.

Zowel de putten onder de wachtruimte achter de stallen 2 en 3 als de extra twee gebouwde afdelingen voor vleesvarkens zijn in strijd met artikel 2.1 lid 1 onder e van de Wabo in werking. Hiervoor geldt uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:3012 van uw Afdeling rechts-overweging 5.2 *“activiteiten als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a en c, van de Wabo enerzijds en de activiteit als bedoeld in het bepaalde onder e anderzijds kunnen in dit geval naar hun aard fysiek en volgtijdelijk niet van elkaar worden onderscheiden en hangen onlosmakelijk met elkaar samen in de zin van artikel 2.7, eerste lid, van de Wabo”*. Deze wachtruimte, inclusief de putten, en de twee extra afdelingen voor vleesvarkens zijn gelijktijdig met stal 3 Hoekstraat 14 gebouwd, echter de verplichte milieutoestemming is hiervoor nooit geregeld. Uit artikel 2.6 lid 4 van de Wabo volgt dan ook dat de onderliggende vergunning van juli 2008 ook hierom vanaf de invoering van de Wabo-wetgeving niet meer in werking was.

Verdere onderbouwing dat vanaf de invoering van de Wabo wetgeving per 1 oktober 2010, de milieuvergunning van 15 juli 2008, inclusief de activiteiten in de melding art. 8.19 Wm van 21 december 2010, niet in werking is getreden.

Gelet op het bepaalde in artikel 1.2b eerste lid van de Invoeringswet Wabo, dat *“een omgevingsvergunning voor een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geldt tevens voor veranderingen van de betrokken inrichting of van de werking daarvan, waarvoor een besluit inhoudende een verklaring als bedoeld in artikel 8.19, eerste lid onder c, van de Wet milieubeheer is genomen die onmiddellijk voor het tijdstip van inwerkingtreding van het eerstgenoemde artikel van kracht en onherroepelijk is”* het volgende:

De artikel 8.19 Wm melding van 21 december 2010 (**productie 7**) ziet onder andere op de volgende veranderingen / activiteiten, die volgens artikel 1.2b invoeringswet Wabo onderdeel zijn van de omgevingsvergunning van 2008, die ziet op Hoekstraat 14/16/16a:

- in het noordelijke deel van stal 2, Hoekstraat 16/16a, worden 20 dierplaatsen meer gerealiseerd;
- de opslagloods wordt vergroot aan de zuidkant. In het oorspronkelijke deel worden 60 dierplaatsen gerealiseerd, waardoor de zeugen meer ruimte hebben. Het deel dat erbij komt dient als opslagruimte;
- ten oosten van stal 2 wordt een nieuw gebouw gerealiseerd waarin de zuiveringssectie (denitrificatietank) wordt geplaatst;
- ten oosten van stal 2 wordt een hygiënsluis met douche gerealiseerd. Hier komt een cv-ketel, wasmachine en droger te staan.

Voor deze veranderingen zijn nooit bouwvergunningen afgegeven, waardoor de omgevingsvergunning Hoekstraat 14/16/16a volgens de Wabo wetgeving niet in werking is.

- De milieutekening van 21 december 2010 (**productie 8**) met een lengte van stal 2 aan de noordzijde van 76100 mm, komt niet overeen met de tekening bij de bouwvergunning van 20 december 2005 (**productie 9**) met een lengte aan de noordzijde van 79800 mm en het op 20 december 2005 vergunde funderingsplan B3 (**productie 10**).

In dit funderingsplan is stal 2 gesitueerd aan een reeds bestaande biggenstal:

Fundering A van het funderingsplan sluit op de bestaande biggenstal aan, met 79800 mm verder fundering M. Deze fundering M zal in de nieuwe situatie verplaatst moeten worden naar 76100mm afstand van fundering A.

Deze verplaatsing heeft nooit plaatsgevonden, stal 2, Hoekstraat 16/16a is direct gebouwd in 2005 volgens de milieutekening van 21 december 2010.

Ook de tussenmuren in de afdelingen hebben een draagconstructie, die niet vergunningsvrij kan worden aangepast (zie ECLI:NL:RVS:2018:958 rechtsoverweging 3.3 en ECLI:NL:RVS:2016:3277 rechtsoverweging 5.3 en 5.5).

Stal 2 is dan ook een bouwwerk dat in strijd met artikel 2.1 van de Wabo is gebouwd of wordt

gebruikt dus konden aan dat bouwwerk op grond van artikel 5, tweede lid, van bijlage II bij het Bor geen vergunningsvrije bouwwerkzaamheden worden verricht.

- Voor het realiseren van 20 dierplaatsen meer in het noordelijke gedeelte dienen alle 10 afdelingen x 40 zeugenplaatsen verbouwd te worden naar 10,5 afdeling x 40 plaatsen, wat wijziging van de plaatsen en aantallen draagconstructies voor de roosters en vloeren voor de ligplaatsen van de zeugen tot gevolg heeft, waarvoor ook een bouwvergunning is vereist. Per afdeling staan ten slotte ook 3 tussenmuren in de putten ingetekend op het funderingsplan van 2005, dat onderdeel is van de bouwvergunning. Deze tussenmuren zijn ook als “putwanden” onder detail 2 vergund op de tekening B5 Detaillering, als onderdeel van de bouwvergunning van 2005 (**productie 11**). Deze putwanden dienen volgens de detailtekening voor het dragen van roosters, prefabbetonvloeren, en de hoger gelegen muren van kalkzandsteen Dit is niet vergunningsvrij te bouwen, wat ook volgt uit ECLI:NL:RVS:2018:958 rechtsoverweging 3.3 en ECLI:NL:RVS:2016:3277 rechtsoverweging 5.3 en 5.5.

Verder is een bouwvergunning nodig omdat de afmeting van de bouwvergunning van 2005, inclusief funderingsplan van 2005, niet overeenkomt met de milieutekening van 2010.
- Verder is de genoemde vergroting “aan de zuidkant” van de opslagloods in 2010 de 2^e vergroting van de opslagloods.

De 1^e vergroting aan de zuidkant van de opslagloods in vergelijking met de milieuvergunning van juli 2004 was reeds in de vergunde bouwvergunning van 20 december 2005 opgenomen. In dat “oorspronkelijke” deel worden 60 zeugenplaatsen gerealiseerd, voor dit realiseren zal ook de draagconstructie in de putten (de tussenmuren) moeten worden gebouwd.

Vergund was één grote open ruimte, zonder tussenmuren in de putten. De afmeting van deze ruimte zal ook, inclusief de bijbehorende funderingen van de buitengevel, aangepast moeten worden van vergund op de bouwvergunning in 2005 een afmeting van 15,9 meter x 13 meter, naar de afmetingen op de milieutekeningen van 2010 van 10,8 meter x 13 meter en dan inclusief de tussenmuren, de putwanden in de putten, conform detail 2 van detailtekening B5 (**productie 11**) en indeling conform funderingsplan B3 (**productie 10**).

Ook hiervoor als onderbouwing de uitspraken: ECLI:NL:RVS:2018:958 rechtsoverweging 3.3 en ECLI:NL:RVS:2016:3277 rechtsoverweging 5.3 en 5.5.
- De zuiveringssectie, gebouw C op de milieutekening van 21 december 2010 (**productie 8**) heeft, volgens de doorsnede CC op die tekening een afmeting van 7,5 meter x 4 meter en een putdiepte van 1600-p. Totale inhoud van de vergunde putten: 30 x 1,6 is 48 m³.

Voor deze zuiveringssectie met putten is de verplichte bouwvergunning nooit verleend. Uit vaste rechtspraak van uw Afdeling volgt dat wanneer voor een onderdeel van de milieuvergunning geen bouwvergunning is verleend, de gehele milieuvergunning niet in werking treedt (zie de overweging van uw Afdeling in uitspraak ECLI:NL:RVS:2013:2084, rechtsoverweging 7.3 en 7.4, vergelijkbare omvang putten en constructie, nu vergund 48 m³, in uitspraak 40 m³).

Op basis van de Wabo wetgeving geldt hier de uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:3012, waar uit rechtsoverweging 5.2 volgt dat “activiteiten als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a en c, van de Wabo enerzijds en de activiteit als bedoeld in het bepaalde onder e anderzijds kunnen in dit geval naar hun aard fysiek en volgtijdelijk niet van elkaar worden onderscheiden en hangen onlosmakelijk met elkaar samen in de zin van artikel 2.7, eerste lid, van de Wabo”.

Uit artikel 2.6 lid 4 van de Wabo volgt dan ook dat de onderliggende vergunning van juli 2008 niet in werking was.

Vanaf het onherroepelijk zijn van het intrekkingbesluit van 12 augustus 2020 is de milieuvergunning van 15 juli 2008, inclusief de veranderingen/activiteiten op basis van de melding art. 8.19 Wm van 21 december 2010 niet meer in werking.

Uit de bestreden uitspraak volgt onder *Feiten* punt 3:

Vergunninghoudster heeft op 25 januari 2020 verzocht om gedeeltelijke intrekking van de omgevingsvergunning van 2 december 2008 voor het bouwen van twee luchtkanalen en bijbehorende luchtwassers ten oosten van stal 1 en ten westen van stal 2 en voor een inpandige verbouwing van een varkensstal aan de Hoekstraat 14 te Rijkevoort. Op 12 augustus 2020 heeft het College definitief besloten om de omgevingsvergunning van 2 december 2008, op grond van artikel 2.33, tweede lid, onder a, van de Wabo, gedeeltelijk in te trekken.

Op 30 september 2020 is deze intrekking een onherroepelijk besluit en ook hierom was de vergunning van 15 juli 2008 op 30 september 2020 niet meer in werking, op basis van Wabo 2.6 lid 3 en lid 4 en wat ook volgt uit ECLI:NL:RVS:2020:3012 rechtsoverweging 5.2. Dit wordt verder nog ondersteund in de bestreden uitspraak, waarin de rechter uitvoerig onder rechtsoverweging 5.1 t/m 5.7 de illegale situatie weergeeft ten aanzien van de vergunning van juli 2008.

De bedrijven Hoekstraat 14 en Hoekstraat 16/16a zijn op 20 juli 2004 samengevoegd tot één bedrijf. In 2004 is een grote zeugenstal voor onder andere 889 zeugen vergund, met als voorwaarde dat de oude vleesvarkensstallen 1 en 2 op Hoekstraat 14 van luchtwassers zouden worden voorzien.

In 2008 is stal 3 op Hoekstraat 14 vergund voor 2.160 vleesvarkens.

Vanaf de samenvoeging van de bedrijven in 2004 tot nu toe, heeft het bedrijf nooit aan de vergunningsvoorwaarden, met name de verplichte milieumaatregelen, voldaan en was op de datum van het bestreden besluit de vergunning van 2008 ook niet in werking.

Vanaf 2004 en 2008 zijn de uitbreidingen gerealiseerd, er zijn nieuwe stallen gebouwd met een afwijkende bouw en met andere huisvestingssystemen.

Zowel stal 3 op Hoekstraat 14, als de nieuwe zeugenstal op Hoekstraat 16, zijn direct gebouwd voor veel meer dieren dan was vergund. De verplichte milieumaatregelen, die de basis vormden voor de vergunningen van die nieuwe stallen, zijn nooit uitgevoerd.

Aan de vergunningsvoorschriften van 2004 en 2008 is dan ook nooit voldaan: het bedrijf handelt al jarenlang in strijd met artikel 2.1, eerste lid, onder e, en artikel 2.3 van de Wabo.

Milieuvergunning van 20 juli 2004 niet in werking.

Voldoende is door ons aangetoond dat de milieuvergunning van 2008 niet in werking is.

Echter ook de vergunning van 2004 is nooit in werking getreden. In de milieuvergunning van 20 juli 2004 zijn twee luchtwassers en luchtkanalen vergund en verplicht, deze dienden te worden gebouwd rechts van stal 1, Hoekstraat 14 en links van stal 2, Hoekstraat 14 met de luchtwassers in het midden van de luchtkanalen (zie 3 milieutekeningen, **productie 12**).

De bouwvergunning voor deze 2 luchtwassers en luchtkanalen conform de milieuvergunning 20 juli 2004 is nooit afgegeven.

De vergunning van 20 juli 2004 is hierdoor nooit in werking getreden, gelet op het bepaalde in artikel 1.2a, van de Invoeringswet Wabo, wat ook is overwogen door uw Afdeling in uitspraak ECLI:NL:RVS:2013:2084 rechtsoverweging 6.1. Bovendien was dit strijdig met artikel 20.8 Wet milieubeheer, conform de uitspraak van uw Afdeling ECLI:NL:RVS:2014:888 onder rechtsoverweging 4.1 en 4.2:

Ingevolge artikel 20.8 van de Wet milieubeheer (oud) treedt in afwijking van artikel 20.3, eerste lid, eerste volzin, een besluit als bedoeld in artikel 20.6, eerste lid, in gevallen als bedoeld in artikel 8.5, tweede lid, - waarin de vergunning betrekking heeft op het oprichten of veranderen van een inrichting, dat tevens is aan te merken als bouwen in de zin van de Woningwet - niet eerder in werking dan nadat de betrokken bouwvergunning is verleend.

De milieuvergunning van 20 juli 2004, die onherroepelijk was op 23 maart 2005, is van rechtswege vervallen op 23 maart 2008, gelet op het toen geldende artikel 8.18 Wm: de milieuvergunning vervalt als de inrichting niet binnen drie jaar nadat de milieuvergunning onherroepelijk is, is opgericht en in werking gebracht: zie ECLI:NL:RVS:2014:888 rechtsoverweging 4.2:

Verder is het vaste jurisprudentie van de Afdeling dat wanneer een als zelfstandig onderdeel te beschouwen gedeelte van de inrichting niet binnen drie jaar na het onherroepelijk worden van de vergunning, is voltooid en in werking gebracht, de vergunning op grond van artikel 8.18, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet milieubeheer voor dat gedeelte en de daarmee verbonden activiteiten vervalt.

Het College heeft onterecht gebruik gemaakt van oude rechten van een vergunning die niet in werking was en die van rechtswege zijn vervallen.

Aanvulling beroepsgrond 12: Beste Beschikbare Technieken (BBT)

In onze aanvullende beroepschriften van 25 januari 2021 en 1 februari 2023 hebben wij gesteld dat uit de Nota van Toelichting die hoort bij het Beh volgt, dat onder de oprichting van een dierenverblijf wordt verstaan het feitelijk fysiek oprichten (bouwen). Opgericht wil in alle gevallen zeggen dat de oprichting, vervanging of uitbreiding is afgebouwd en klaar om in gebruik te worden genomen. Ook een emissiearme techniek, zoals een luchtwassysteem, moet aanwezig zijn en klaar voor gebruik.

In de bestreden uitspraak zegt de rechter onder Feiten, punt 3: *Op de locatie Hoekstraat 14 staan drie stallen (hierna: stal 1, 2 en 3). Stallen 1 en 2 aan de Hoekstraat 14 zijn uitgevoerd in afwijking van de revisievergunning van 20 juli 2004.*

Deze constatering van de Rechtbank is niet weersproken door het College en Cornelissen, waardoor is bevestigd dat stal 1 en stal 2 nooit van de verplichte luchtwassystemen zijn voorzien, en daardoor als niet opgericht moeten worden beschouwd, waardoor het College deze stallen 1 en 2 als opgericht na 1 januari 2020 had moeten beoordelen, dus volgens Beh: artikel 5, lid 1, kolom C.

In ons aanvullend beroep van 1 februari 2023 hadden wij al gemotiveerd dat stal 3 niet als opgericht beschouwd mocht worden, waardoor het College ook stal 3 als opgericht na 1 januari 2020 had moeten beoordelen, dus ook volgens Beh: artikel 5, lid 1, kolom C.

Uit de bestreden uitspraak volgt dat voor stal 3 een MER-plicht is gaan gelden, wat betekent dat stal 3 ook om die reden als niet opgericht moet worden beschouwd.

Maximaal had vergund mogen worden op basis van de BBT:

Stallen 1, 2 en 3 maximale emissie (kolom C) van 1,1 kg NH₃/j (Beh: artikel 5, lid 1, c):
5.964 vleesvarkens x 1,1 = **6.560,4 kg NH₃/j**.

In de bestreden vergunning is door het College dan ook onrechtmatig **7.300,8 kg NH₃/j** vergund, en ook om die reden dienen de beide bestreden vergunningen Hoekstraat 14 te worden vernietigd.

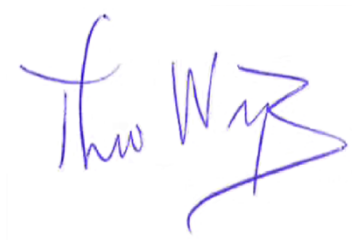
De Rechtbank oordeelt terecht dat er een Mer-plicht is.

Wij zijn van mening dat de Rechtbank in de bestreden uitspraak terecht de vergunning fase 1 en fase 2 Hoekstraat 14 heeft vernietigd. De argumenten die het College en Cornelissen aandragen om aan te tonen dat het oordeel van de Rechtbank onterecht is hebben wij afdoende weerlegd.

Conclusie

Wij verzoeken uw Afdeling de uitspraak van de Rechtbank Den Bosch in stand te laten en het hoger beroep van het College en het hoger beroep van Cornelissen ongegrond te verklaren.

Hoogachtend,

Theo Wijnhoven, voorzitter

Jan Reijnen, secretaris